

Музеј позоришне уметности Србије
Београд, Господар Јевремова19
Телефон: 2626-630 Fax: 2628-920
e-mail: office@mpus.org.rs www.mpus.org.rs
Бр. 25 Београд, 11. 02. 2022.

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ МУЗЕЈА ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ
ЗА 2021. ГОДИНУ**

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О УСТАНОВИ

Назив установе:

Музеј позоришне уметности Србије

Адреса установе:

Господар Јевремова 19, Београд

Телефон/факс: +381 11 2626630 ; +381 11 262892

e-mail: office@mpus.org.rs

МБ: 07048149

ПИБ: 100042659

ЦРФ: 02338

Адреса интернет презентације установе: www.mpus.org.rs

Оснивач установе: Министарство културе и информисања РС

Управни одбор:

Сања Вучуревић, председник

Вјера Мујовић, члан

Наташа Тасић Кнежевић, члан

Јасна Димитријевић, члан

Александра Милошевић, члан

Надзорни одбор:

Александар Ђаја, председник

Нада Павловић Смолковић, члан

Јелица Стевановић, члан

Музеј позоришне уметности Србије је установа културе основана Уредбом Владе Републике Србије 1950. године. Основна делатност МПУС је заштита уметничко-историјских дела од значаја за позоришну уметност Србије. Музеј прикупља, проучава и врши заштиту културно-историјских предмета (писмена и штампана дела позоришне литературе и друге списе који се односе на рад и развој позоришта, уметничке предмете, сценске слике, костиме, фотографије, плакате, макете, снимке позоришних, оперских и балетских представа као и аутентичне аудио-визуелне записе и други материјал који се односи на живот и рад чланова позоришта). Богату музејску грађу презентује јавности организовањем изложби, издавањем публикација, са посебним нагласком на примену савремених технологија (дигитализација) којима је чини доступним за проучавање. Музеј позоришне уметности Србије се финансира из буџета Министарства културе и информисања Републике Србије. Смештен је у Божићевој кући, објекту који је проглашен за културно добро од великог значаја 1946. године. Програмске активности, изложбе, концерти, вечери посвећене уметницима, одржавају се у простору од 80m². Због ограниченог простора, музеј нема депо, већ у ту сврху закупује допунски простор.

ДЕЛАТНОСТ

Према разврставању и класификацији делатности, Музеју је додељена шифра делатности 9102, ознака за музеје, галерије и збирке.

Музеј константно прикупља, чува, обрађује, систематизује, истражује, презентује и документује театролошка, односно театрографска културна добра из области позоришне уметности (писмена и штампана позоришна дела, списи који се односе на рад и развој позоришта, реликвије, сценске слике и костими, макете, документа и предмети који се односе на живот и рад истакнутих чланова позоришта, пропагандни материјала штампан уз представе, фотографије, аудио и видео записи извођења, критике и други изводи из штампе, сведочанстава извођача, њихових савременика и потоњих истраживача, као и други материјал) и нематеријално културно наслеђе из области позоришне уметности од значаја за Републику Србију.

Театролошка грађа која се чува у Музеју сведочи о развоју позоришта у Србији од XVIII века до данас. Музејски фонд чине предмети значајни за научна истраживања или аматерско проучавање традиционалне драмске, оперске и балетске уметности као и нових мултимедијалних сценских форми. Уз грађу која се односи на позоришне куће и установе, Музеј прикупља и материјале значајне за професионалне биографије позоришних стваралаца и сведочанства о приватном животу уметника, преписке, фотографије, школска сведочанства и личне предмете који представљају немерљив допринос за стварање слике и сазнања о одређеним прошлим епохама, односно о установама и људима који су у њима живели и радили. Музејски материјали се константно стручно и научно обрађују, сређују, инвентаришу, класификују, по потреби рестаурирају, уметничка дела и документарни материјал се опрема и излаже на изложбама. У Музеју се одвијају и музејско-едукативни рад, стручно-научни рад, издавачка делатност, као и сарадња са образовним и сродним институцијама у земљи и региону.

Веома важан сегмент у обављању делатности Музеја су интеграција и одржавање социјалних мрежа и интернет презентације. Савремени видови комуникације путем социјалних мрежа имају веома велики утицај на популаризацију Музеја, те се већ дужи низ година пажња поклања информационим технологијама и свим видовима презентације путем интернета. Музеј планира да део послова ради сопственим снагама, а за део је потребно ангажовати спољне сараднике за ту област.

Фонд музеја је систематизован према врсти музејске грађе на збирке: Архив (Архивска грађа и документација, Писма, Рукописна дела, Документација о раду МПУС), Плакати и програми, Фотографије, Аудио и видео записи, Ликовни и меморијални предмети, Сценографске и костимографске скице, Заоставштине, Библиотека и Хемеротека. Пратећи савремене токове у презентацији музејске грађе, Музеј се може похвалити изузетном online театрографском базом *Театрослов* која на интернет адреси Музеја www.mpus.org.rs, корисницима омогућава online приступ театрографској бази података о српским професионалним позориштима и позоришним уметницима, са пратећим дигиталним колекцијама највећим делом формираним на основу грађе која се чува у музејским збиркама, али и при позориштима тј. у приватним збиркама. *Театрослов* такође обухвата и online сталну поставку Музеја, као и електронске верзије новијих поставки у Музеју.

Поред основне изложбене, Музеј има и богату издавачку делатност. Самостално, или у сарадњи са другим издавачима, објављено је скоро три стотине наслова монографских

публикација, а већ четири и по деценије у издању Музеја без прекида излази часопис „Театрон“, специјализован за област театрологије.

У редовне музејске програме убрајају се и промоције позоришне литературе, трибине, предавања, округли столови, сусрети с истакнутим позоришним ствараоцима, концерти класичне музике, а током трајања позоришне сезоне на редовном месечном репертоару су програми *Театротекe* – пројекције снимака старих позоришних представа. Едукативни програми су намењени деци, омладини, одраслим посетиоцима, као и лицима с посебним потребама. Одвијају се у виду стручних вођења кроз музејске поставке, колективних или породичних посета, кроз предавања о Музеју или појединим сегментма позоришне историје и праксе, те кроз креативне радионице (циклус радионица „Креирамо позориште“ намењен је ученицима нижих разреда основне школе). Едукативни програми су прилагођени директним захтевима посетилаца/учесника.

Услед ситуације условљене пандемијом Covid-19, од марта 2020. Музеј је обуставио већину програмских активности у музеју, јер мали простор којим располаже не омогућава безбедан рад са публиком уз поштовање свих прописаних епидемиолошких мера.

Стратешки циљеви Музеја су: повећање доступност збирке посетиоцима, истраживачима, научницима, медијима, подизање нивоа презентације и повећање броја посетилаца, као и развијање међуинституционалне сарадње и стварање партнерског односа са сродним установама.

Кроз реализоване активности у 2021. години уочава се да Музеј наставља рад као и претходних година, да успешно улаже напоре да подигне ниво рада и заштите и презентације културних добара и музејске грађе.

Музеј је ревитализовао сопствене изложбе из претходних година и на тај начин презентовао музејску грађу у музејима и културним центрима широм земље и на тај начин подстицао ширење сазнања о историјату позоришта у Србији и позоришном животу са свих аспеката. У свим активностима Музеја учествује цео колектив, уз повремену помоћ ангажованих сарадника – стручних и искусних у области театрологије и музејске делатности. Мали колектив Музеја, својом стручношћу, ентузијазмом и посвећеношћу до сада је успешно реализовао планиране програме.

КАДРОВСКА СТРУКТУРА

Тренутну кадровску структуру Музеја чини 12 запослених: директор (1), музејски саветник (3), виши кустос (1), виши библиотекар (1); књижничар (1), виши техничар (2); дипломирани правник за правне, кадровске и административне послове (1), координатор финансијских и рачуноводствених послова (1); спремачица-економ (1). Претходних година број запослених у Музеју је смањен, послови су распоређени према насталим условима, али постоји потреба за минимум 2 стручњака – историчара уметности и театролога или музиколога за област опере и балета.

Дугогодишњи директор Музеја Момчило Ковачевић стекао је све услове за пензију и одлуком Владе Србије разрешен је дужности, а за в.д. директора 1. априла 2021. именована је Весна Буројевић. УО Музеја је у складу са законом спровео конкурс за директора Музеја, и на предлог УО Влада Србије је 2. септембра 2021. именовала Весну Буројевић за директора Музеја позоришне уметности Србије.

ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА И АКТИВНОСТИМА У 2021. ГОДИНИ

Претходна 2021. година била је специфична, Музеј је поред ситуације изазване пандемијом започео радове на дуго припреманој санацији темеља, што је условило затварање Музеја за посетиоце и истраживаче, те су активности усмерене на рад на ревизији збирки, проналажење нових начина презентације културне баштине, нових начина комуникације са публиком, сарадњу са сродним установама и удружењима, а у складу са свим постулатима професије.

И поред наведених препрека, 2021. година свакако се може сматрати успешном, што показује проценат реализације плана који износи 97,50%.

Захваљујући дугогодишњем раду на стварању Театрослова (театрографска база података пропраћена дигиталним колекцијама формираним највећим делом на основу музејског фонда), који је растао и током целе 2021, богата музејска грађа доступна је 24/7/365 (изузев кратког периода крајем 2021. године, када је дошло до системске грешке код провајдера; проблеми су уочени и отклоњени).

Измењени услови рада и редукован буџет утицали су на знатно смањен обим продукције и програмских активности.

Пројекат санације темеља

Крајем 2021. отпочела је реализација *Пројекта за извођење статичке санације темеља, заштите од пожара, платформе за лица са посебним потребама и спољног уређења*, за који је МПУС прикупљао документацију неколико година. Након из трећег пута успешно спроведеног поступка ЈНМВ, 9. октобра 2021. је за извођача радова изабран Изолинвест ДОО. Прибављене су све потребне дозволе и радови су отпочели 27. октобра 2021. Комплексност простора, временски услови и неподвижени проблеми са канализацијом условили су продужетак радова и у 2022. години, за шта су обезбеђена средства финансијским планом. Завршетком радова Музеј ће добити стабилне темеље, биће омогућен улаз инвалидима и унапређен систем противпожарне заштите. Пројекат је у целини финансиран од стране Министарства културе и информисања РС.

Музејске збирке

Рад на музејским збиркама се одвијао током 2021. године у више праваца, уобичајеном динамиком. Кустоси музеја су истовремено радили ревизију збирки, дигитализацију постојеће грађе, организовали рад на конзервацији и рестаурацији музејске грађе и припремали изложбе. Током године приспела је и обрађена нова грађа.

- **Музејска грађа приспела током 2021:**

збирка фотографија:

- 44 фотографије позоришних представа Позоришта „Бошко Буха“ – откуп
- Фото албум са 20 фотографија Добрице Милутиновића (издање француско-српске књижаре А. М. Поповића поводом 40-огодишњице уметничког рада, са уводном речју Душана Николајевића) – откуп
- 1 фотографија Милке Стојановић – откуп

- 2 фотографије Љубице Врсајков Сивчев у улози („Трубадур“ и „Кармен“) – поклон

збирка уметничких и меморијалних предмета

- позоришни двоглед од слоноваче глумца Владимира Амићића – откуп (меморијална збирка)
- портрет Милене Дапчевић, рад: Павле Никитовић Ник, комбинована техника – поклон (уметничка збирка)

збирка позоришних програма и плаката:

- 630 плаката (дневних листа) Народног позоришта у Београду (сезоне 2019/20. и 2020/21) – редован прилив грађе
- 12 програма премијера драмских, оперских и балетских представа Народног позоришта у Београду (сезоне 2019/20. и 2020/21) – редован прилив грађе

збирка заоставштина :

- заоставштина Константина Константиновича Егера, професора сценских борби на Академији за позоришну уметност (биографија К. К. Егера /аутор Андреј Гарденин, хроничар мачевалачког спорта Београд/; персонална документа о раду на ФДУ; скрипта за предавања „Позоришно мачевање“; свеска кореографија сценских борби /1951–63/; свеска скица опреме и костима; цртежи за часове /за графоскоп/; дневници предавања) – поклон Александра Станковића, професора мачевања

збирка аудио-видео записа

- албум грамофонских плоча (Стеван Мокрањац: *Руковети*, *Литургија*, *Опело*; албум у кожном повезу са описима музичких дела, критикама, нотама, биографијама... на српском и енглеском језику; 4 LP, издање РТБ, 1981) – откуп
- 2 DVD – снимак позоришне представе *Смртоносна мотористика* (Атеље 212, 2005) – поклон Атељеа 212

библиотека

- 54 публикације – куповина
 - 113 публикација – поклони појединаца, издавача и аутора
 - 5 наслова (10 примерка) – обавезни примерак из сопствене издавачке делатности
- Укупно приспело 177 публикација

хемеротека

- 18.005 разнородних исечка (у електронској форми; сви су обрађени, смештени на сервер, „бекаповани“ и највећим делом повезани са предметним одредницама Театрослова; за набавку грађе фонда хемеротеке ангажована је новосадска фирма NinaMedia; грађа обухвата изводе из штампаних медија, web издања и извора, радио и ТВ програма) – претплата

- **Рестаурација и конзервација**

Збирка архивских докумената

- 29 докумената (50 листова); инвентарни бројеви: 2611, 2612, 8494, 9933, 9949, 9949/1, 9952/1, 10633, 11304, 13885, 13186, 14417, 14421, 14422, 14434, 15945, 17974, 18945/1, 18945/2, 18758, 18975/1, 18985, 18999, 19492, 19553, 29413, 29416, 29447, 29506

збирка позоришних програма и плаката

- 53 плаката (46 ком. А4 формата и 7 ком. А3 формата)

Збирка уметничких предмета – слике:

- Стеван Тодоровић, Портрет *Јована Бошковића*, уље на платну, инв. бр: 15950
- Стеван Тодоровић, Портрет *Ђорђа Малетића*, уље на платну, инв. бр: 1943
- Милица Бешевић, Портрет *Аните Мезетове као Ђо-Ђо Сан*, уље на платну, инв. бр: 31163

Збирка уметничких предмета – биста:

- Марко Брешанин, биста *Чича Илије Станојевића*, гипс, инв. бр: 1951
- Марко Брешанин, биста *Милорада Гавриловића*, гипс, инв. бр: 2540

Збирка аудио-видео записа

- 20 VHS касета је пребачено у дигитални формат (6 снимака позоришних представа и 14 касета о раду МПУС)
- израђено је 20 албума у књиговезачком повезу за потребе чувања грамофонских плоча

Одговорни за збирке су наставили да раде са представницима сродних и других институција културе и појединачним странкама: истраживачима (театролози, музиколози, историчари...), представницима институција (позоришних кућа, библиотека, института...), новинарима и другим представницима медија, професорима, студентима, ученицима... Будући да просторни капацитети МПУС у условима пандемије не омогућавају безбедан директни рад са странкама, ова делатност се углавном одвијала on-line, што захтева знатно већи ангажман задужених за збирке.

Дигитализација

Током 2021. настављен је рад на дигитализацији грађе. Пребачено је у дигитални формат, рестаурирано и нарезано на дискове 20 VHS касета из Аудио-видео збирке.

У базу података доступних јавности на сајту Музеја, „Театрослов“, вршен је ретроактиван и текући унос театрографских података, као и ревизија и допуна репертоара професионалних позоришта Србије. Започет је и процес комплетног уноса програма и пратећих података фестивала Дани комедије у Јагодини, од оснивања 1972.

Подаци доступни на Театрослову:

Дигитални објекти:

- **Плакати:** укупно 7.856
- **Програми:** укупно 797
- **Фотографије:** укупно 30.329
- **Хемеротека:** укупно 167.695
- **Сценографске и костимографске скице:** укупно 7
- **Архив:** укупно 2.219
- **Библиотечка грађа:** укупно креирано 1.744

Театрографија:

Личности: укупно креирано 29.346; креирано током 2021. године 1.795, допуњено током 2021. године 3.769

Представе: укупно креирано 18.633; креирано током 2021. године 1.472, допуњено током 2021 године 3.790

Позоришта: укупно креирано 132; креирано током 2021. године 2, допуњено током 2021. године 2

Средином октобра дошло је до престанка рада базе података и програма Театрослов услед грешке при покретању сервера код провајдера AdriaHost (према извештају провајдера, прва два диска на серверу су престала да раде). Техничари AdriaHost-а су морали да раде backup података са offline сервера и постепено су враћали базу података у функцију. До краја године проблем је решен у целости и база је поново доступна корисницима. Музеј планира ревитализацију и нови систем организације заштите базе података.

Изложбена делатност

Због специфичне ситуације проузроковане пандемијом и радовима на санацији темеља Музеја позоришне уметности, реализација планиране тематске изложбе прилагођена је условима.

Планом рада за 2021. била је предвиђена реализација изложбе *Михаило Миша Јанкетић (1938–2019) – Позоришна посвета*, аутор Биљана Остојић, виши кустос. Великан нашег глумишта који нас је напустио 2019. године, био је носилац многих престижних признања међу којима и Награде за животно дело „Добричин прстен“. Отварање изложбе је било предвиђено за новембар 2021, будући да је према плану до тада требало да буду завршени грађевински радови. Услед померања почетка ових радова, били смо принуђени да и отварање изложбе одложимо до завршетка радова када ће бити омогућен улаз посетиоцима. Изложба и каталог су завршени на време, и чекају отварање Музеја и изложбе.

Изложба *Достојевски на сцени Народног позоришта у Београду до 1941*, организована је поводом 200 година од рођења великог руског писца, остварена је заједничким напорима МПУС, Руског дома у Београду и Руског научног института. Уприличена је у оквиру научне конференције о овом књижевнику под насловом „Патња, љубав, избављење“, у просторијама Руског дома. Поставка је уједно подсетила и на непроцењив значај утицаја руских сценских уметника, а нарочито руске емиграције на развој театарског живота у

Србији пре и између два светска рата. Изложбу прати каталог и могуће ју је искористити за потребе гостовања. Аутори изложбе и каталога су музејски саветници Мирјана Одавић и Јелица Стевановић.

Музејски саветник Мирјана Одавић је ауторка изложбе *Позоришни портрети Миливоја Живановића*, коју је реализовао Центар за културу Пожаревац, поводом овогодишњег, услед пандемије редукованог фестивала „Дани Миливоја Живановића“ (април 2021).

Поставке из ранијих година

Гостовања наших тематских изложби у сродним установама, приликом одржавања фестивала и обележавања јубилеја током 2021, допринело је повећању видљивости богате музејске грађе, те присуству нашег музеја широм Србије и изван њених граница. То се показало као успешна музејска пракса са којом ћемо наставити и у наредном периоду.

У оквиру филмске манифестације „Валтер фест“ у Младеновцу, у Центру за културу и туризам, гостовала је изложба *Станислава Пешић – краљица шарма*, чији аутор је Мирјана Одавић. Током „Фестивала победника фестивала – Позоришна недеља“ у Раковици, публика је имала прилику да види изложбу *Бранислав Нушић на београдским сценама*, ауторке Драгане Чолић Биљановски. У Позоришту „Добрица Милутиновић“ у Сремској Митровици гостовале су две наше изложбе о дојенима српског глумишта, Добрици Милутиновићу и Жанки Стокић, чије ауторке су наше покојне колегинице Верослава Петровић и Олга Марковић.

Поставком *Мадам Батерфлај – један век у Београду* којом је обележено 100 година од оснивања Опере Народног позоришта, Музеј се придружио манифестацијама „Музеји за 10“ и Дани европске баштине.

Издавачка делатност

МПУС је током 2021. објавио два каталога изложби и једну монографију, а настављајући рад на издавању научно-уметничког часописа Театрон и поштујући дугогодишњу традицију од 4 броја годишње, објавио је два двоброја овог часописа.

- *Достојевски на сцени Народног позоришта у Београду до 1941*, поводом 200 година од рођења писца / аутори изложбе и каталога Мирјана Одавић и Јелица Стевановић; упоредо срп. текст и рус. превод (Достоевский на сцене Националног театра в Белграде до 1941 года: выставка к 200-летию со дня рождения писателя; превод Ана Јаковљевић Радуновић;), Музеј позоришне уметности Србије, 2021. (Шид: Илијанум) – 36 стр.: фотогр.; 21 x 21 cm. Тираж 200. - Стр. 4: Реч уредника / Весна Буројевић. - Фјодор Михајлович Достојевски: стр. [37].

ISBN 978-86-80954-08-0

COBISS.SR-ID 51798537

- *Михаило Јанкетић – Позоришна посвета*, аутор Биљана Остојић; Музеј позоришне уметности Србије, 2021. (Београд: Службени гласник) – 48 стр.: фотогр.; 23 cm. Тираж 300.

SBN 978-86-80954-10-3

COBISS.SR-ID 5207783

- **Народно позориште у огледалу времена (листови и часописи у издању Народног позоришта у Београду) – I том** књиге, аутор Јелица Стевановић; Музеј позоришне уметности Србије, 2021. (Шид: Илијанум) – 400 стр.: илустр.; 24 ст. "Књига је настала од докт. дисерт. 'Стварање медијске слике Народног позоришта у Београду сопственим издањима (листова, новина и часописа, од 1901. до 2008)', коју је ауторка одбранила у јануару 2015. на Фак. драмских уметности у Београду" --> колофон. Тираж 300. Стр. 5-12: Одроз позоришта у огледалу времена / Светозар Рапајић. - Прилози: стр. 369-388. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Регистри.

ISBN 978-86-80954-11-0

COBISS.SR-ID 54212105

- **Театрон** бр. 194–195, пролеће/лето 2021, уредник Радомир Путник – тираж 300 примерака; ISSN 0351-7500; COBISS.SR-ID 28940551
- **Театрон** бр. 196–197, јесен/зима 2021, уредник Радомир Путник – тираж 300 примерака; ISSN 0351-7500; COBISS.SR-ID 28940551

Музеј редовно и у складу са законом доставља обавезан примерак сваког свог издања Народној библиотеци Србије, Министарству културе и информисања, Библиотеци града Београда и Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“. Са сродним установама Музеј има редовну размену издања (Позоришни музеј Војводине, Стеријино позорје, УБУС, Факултет драмских уметности, Институт за уметничку игру...), а са Народном библиотеком Србије – међубиблиотечку размену.

Током 2021, Музеј је донирао 325 примерака својих издања библиотекама, школама и сродним институцијама, чиме су наслови научне и уметничке вредности стављени на располагање ширем кругу корисника. Музеј поклања своја издања и појединцима, углавном сарадницима Музеја.

Музеј остварује сарадњу са књижарама у чијим се понудама налазе поједина издања МПУС („Делфи“, „Александар Белић“ на Коларцу, Музеј Југославије, Serbicabooks из Новог Сада, интернет књижара Bookbridge).

У депоу се 31. децембра 2021. налазило 35.703 примерака публикација у издању Музеја:

- 7.377 – изложбени каталози
- 9.611 – Театрон
- 10.201 – библиотека „Драмска баштина“
- 8.514 – остала издања (монографије, репертоари, критике, биографска дела...)

Манифестације

Изложбом *Мадам Батерфлај – један век у Београду*, Музеј се придружио манифестацији „Музеји за 10“, а за Ноћ музеја је приређена и својеврсна on-line ексклузива: сви заинтересовани су на YouTube каналу Музеја могли да погледају три снимка изузетно занимљивих разговора које је у нашим просторијама, крајем прошлог и почетком овог века, са познатим драмским уметницима и делатницима водио позоришни критичар и театролог Феликс Пашић: са Властимиром Властом Велисављевићем, Петром Краљем и Михаилом

Мишом Јанкетићем. Поменутом изложбом, Музеј се представио и на Данима европске баштине.

Међуинституционална сарадња

Током 2021. године Музеј је потписао протоколе о сарадњи са две угледне музејске установе, са Галеријом Матице српске у Новом Саду, и са Музејом Херцеговине у Требињу. Протекле године су реализоване конкретне сарадње, које ће се наставити и у будуће. Потписан је и споразум о сарадњи са Музичко-оперско театарском организацијом (МОТО), а на иницијативу Општине Стари град, Музеј је потписао споразум о сарадњи и учешћу у програмима Општине Сатри град.

Упркос ванредним околностима, Музеј је наставио и чак интензивирао сарадњу са разнородним институцијама – позориштима, факултетима, библиотекама, музејима, центрима за културу... У великој мери ова сарадња се одвијала on-line, уз појачан ангажман наших кустоса, библиотекара и књижничара.

Сарадња са Галеријом Матице српске конкретизована је током изложбе *Идентитети* у оквиру које су изложене три уметничке слике Јована Бијелића из фонда Музеја (портрети првакиња Народног позоришта у Београду Злате Марковац, Персе Павловић и Даре Милошевић) и више фотографија из наше збирке. Грађом из наших збирки били смо заступљени и на изложби Музеја жртава геноцида *Сећања из пепела: Народна библиотека Србије 1941–2021*, која је била реализована у септембру у Народној библиотеци, као и на изложби „Великанке српске културе“, у Дому Јеврема Грујића. Биста Веле Нигринове из збирке МПУС била је саставни део изложби Народног музеја о Сретену Стојановићу.

У сарадњи са Фестивалом „Театар на раскршћу“ у Нишу, Музеј је уприличио промоцију часописа Театрон: четвороброја из 2020. године (190–193) и двоброја (194–195), пролеће–лето 2021. (промоције у Музеју, као и сви остали догађаји који подразумевају присутну публику, имајући у виду просторне капацитете наше зграде, нажалост ће морати да сачекају боље епидемиолошке услове).

Успостављена је сарадња са Удружењем „Чешка беседа Нови Сад“ на чију молбу је започета и већим делом завршена припрема материјала за њихову изложбу „Из женског угла“ (која ће бити реализована у оквиру манифестације Нови Сад – Европска престоница културе, мај–јун 2022. у галерији Културног центра „Карловачка уметничка радионица“ у Сремским Карловцима), о 11 знаменитих жена које су на различите начине обогатиле српску културу, међу којима су и драмске уметнице Драга Спасић, Милка Марковић и Султана Цијук.

Захваљујући грађи МПУС, у Дому културе у Раброву је 2021. отворена стална изложбена поставка у продукцији Удружења грађана „Жанка Стокић“ из Раброва о овој великој глумици.

Издавајемо и сарадњу са Народним позориштем у Београду, нарочито са Музејом нашег националног театра, чије изложбе би биле неоствариве без уступљеног материјала и стручне сарадње кустоса нашег Музеја. У смањеној продукцији, 2021. то су биле три поставке: *Лидија Пилипенко – стваралаштво у два чина*, *Борислав Бора Григоровић* и *Вела Нигринова – звезда и инспирација*.

Ту је и сарадња са Институтом за књижевност и уметност који припрема захтеван издавачки пројекат сабраних дела Бране Цветковића, углавном заснован на грађи која чини заоставштину овог знаменитог позоришног ствараоца, а чува се у МПУС.

Поменимо и сарадњу са Центром за културу Пожаревац поводом репринта књиге о Миливоју Живановићу, као и успостављање контакта са Народним музејом из овог града, те начелни договор о гостовањима наших изложби сваке године у време одржавања фестивала Дани Миливоја Живановића – у Галерији савремене уметности града-домаћина. У оквиру дугогодишње сарадње са Радио-телевизијом Србије, а на основу посебног Уговора, РТС је Музеју уступио драгоцену видео-грађу за потребе изложбе о Михаилу Јанкетићу.

Рад са истраживачима-појединцима је у највећој мери обављан online. Издвајамо Веру Обрадовић која припрема монографију о примабалерини Јованки Бјегојевић, Сузану Митић из Ужица која припрема монографију о костимографу Снежани Ковачевић, Маријану Дујовић и Немању Калезића из Народне библиотеке Србије који припремају изложбу о заробљеничким позориштима у Другом светском рату, Монику Новаковић из Музиколошког института САНУ (рад о Исидори Жебелан), Бранка Холодкова који прикупља грађу о свом деди Павелу Холодкову, др Александра Пејчића, Вању Спасић из САНУ, те др Зорана Т. Јовановића, др Весну Крчмар и проф. Јанка Димитријевића из Новог Сада (различити пројекти).

Међународна сарадња

Музеј позоришне уметности Србије је у јулу 2021. први пут гостовао у Требињу, у Републици Српској, на интернационалној смотри аматерских позоришта „Фестивал фестивала“, где је публика имала прилику да види изложбу *Оливера Марковић (1925–2011)* ауторке Мирјане Одавић. Том приликом, потписан је Протокол о сарадњи са Музејом Херцеговине у Требињу и начелно договорен наставак сарадње са Фестивалом.

У јулу нас је посетила и др Марина Сорокина, шеф одељења за историју Дома руске дијаспоре из Москве, са којом су започети договори о заједничком пројекту везаном за руску емиграцију у Србији.

Музеј је и 2021. излазио у сусрет и индивидуалним истраживачима из иностранства, међу којима издвајамо: Војина Јагличића, туристичког водича у Паризу (плакати старих опера), Виктора Косика из Института за славистику Руске академије наука у Москви (библиотечка грађа МПУС), Наталију Вагапову, вишег научног сарадника Државног института за историју и теорију уметности (грађа о Јурију Ракитину)...

По природи посла, Музеј одржава интензивну сарадњу са ICOM-ом.

Музеј има и сарадњу са Central and Eastern European Online Library – CEEOL, на чијем сајту је доступан Театрон – за који редовно шаљемо податке и информације.

Министарство културе и информисања Србије је прихватило гостовање Музеја у Културном центру Србије у Паризу 2022, са изложбом – *Српска војничка и заробљеничка позоришта у Првом светском рату*.

Сарадња са медијима

Музеј позоришне уметности Србије одржава интензивне контакте са представницима свих медија (ТВ, радио, новине, часописи...) и присутан је у њиховим садржајима, у складу са уређивачком политиком поменутих медија – на шта Музеј не може да утиче. Парадоксално, у годинама пандемије, када је наш Музеј због малих просторних капацитета био принуђен

да скоро обустави све своје програмске активности – медијска пажња је била чак већа него иначе.

Две телевизијске куће – ТВ Студио Б и Brains TV, снимиле су и више пута емитовале посебне емисије о раду нашег музеја (*Музејске тајне* на СТБ и *Стазама музеја – Музеј позоришне уметности Србије* на Brains TV), уз учешће наших кустоса током припрема и у реализацији ових емисија.

Поред тога, издвајамо прилоге у електронским, штампаним и аудио-визуелним медијима о изложби *Достојевски на сцени Народног позоришта у Београду до 1941*, те интервјуе са нашим кустосима – о Љубинки Бобић (Новинска агенција FoNet), о значају руских уметника за српско позориште у међуратном периоду (РТС), о Књажевско-српском театру (Радио-телевизија Крагујевац).

У условима интензивирања on-line активности, Музеј је појачао промоцију сопствене делатности, као и позоришне уметности и позоришног живота Србије уопште, на свом сајту (www.mpus.org.rs), Facebook страници, и на YouTube каналу МПУС. Поново је оспособљен Инстаграм те је сада и путем ове веома популарне апликације музејска грађа на интересантан начин приближена широком аудиторијуму.

Радионице и предавања

Музеј улаже напоре да богату музејску грађу приближи свим сегментима друштвене заједнице тако да је током 2021. године реализована сарадња са Музичко-оперско-театарском организацијом МОТО, на организовању специјалних радионица за децу са аутизмом и другим тегобама у развоју. Изузетно добро замишљене радионице реализоване су у просторијама Музеја. После веома успешног почетка и укупно 8 одржаних радионица, циклус је морао бити прекинут због грађевинских радова и биће настављен чим то услови дозволе.

Са истом МОТО организацијом реализован је још један значајан пројекат. Музеј позоришне уметности Србије је био домаћин оперске мајсторске радионице коју је водио маестро Србољуб Динић. Мастер-клас је реализован под покровитељством Швајцарске амбасаде у Београду, а у оквиру МОТО пројекта „Opera: Past, Present, Perfect!“.

Током 2021. реализована су два предавања о раду МПУС и о сто година постојања Оперe Народног позоришта у Београду (студентима Факултета музичке уметности), као и предавање о историјату зграде Народног позоришта у Београду (ђацима Филолошке гимназије).

Циклус радионица за децу „Креирамо позориште“, до ове године успешно реализован у сарадњи са Јадранком Барзут, мастером драматургије и наставником на Учитељском факултету у Београду преформулисан је на on-line. Снимљени су туторијали (кратка видео-упутства како да деца сама креирају елементе позоришног чина), који ће привремено заменити и трајно допунити директан рад са децом у оквиру овог циклуса радионица.

Догађаји

Пандемија је онемогућила и реализацију програмских активности у просторијама Музеја позоришне уметности Србије. Упркос томе, реализовано је: две изложбе (једна у другом простору, друга без отварања), три предавања, промоција два издања Театрона (на гостовању), 8 радионица и један шестодневни мастер-клас. Четири наше изложбе су

гостовале у градовима Србије и једна у Требињу, а Музеј је учествовао и у манифестацијама „Музеји за 10“ и „Дани европске баштине“ (претходном поставком, као и on-line) Промоције два двоброја Театрона и једне књиге који су објављени током 2021, биће уприличене чим то епидемиолошка ситуација буде дозволила.

- Предавање: о раду МПУС и 100 година Опере Народног позоришта у Београду студентима ФМУ (две групе), 1. фебруара
- Изложба на гостовању: *Добрица Милутиновић*, Позориште „Добрица Милутиновић“ у Сремској Митровици, 24. марта до 11. маја
- Манифестација „Музеји за 10“ (изложба *Мадам Батерфлај – један век у Београду*, поводом 100 година од оснивања Опере Народног позоришта у Београду, 10–16. маја 2021.
- Ноћ музеја: ексклузивно емитовање три снимка из циклуса разговора позоришног критичара и театролога Феликса Пашића са познатим драмским уметницима – Властимиром Властом Велисављевићем, Петром Краљем и Михаилом Мишом Јанкетићем – на YouTube каналу Музеја, 15. маја
- Изложба на гостовању: *Оливера Марковић (1925–2011)* интернационална позоришна смотра „Фестивал фестивала“, Требиње, Република Српска, 24–30. јула
- Изложба на гостовању: *Станислава Пешић – краљица шарма*, филмска манифестација „Валтер фест“ у Младеновцу, 10–12. септембра
- Промоција: часопис Театрон, четвороброј из 2020. године (190–193) и двоброј (194–195), пролеће–лето 2021, Фестивал „Театар на раскршћу“ у Нишу, 11. септембра
- Изложба на гостовању: *Бранислав Нушић на београдским сценама*, „Фестивал победника фестивала – Позоришна недеља“ у Раковици, од 25. октобра до 5. новембра
- Изложба на гостовању: *Жанка Стокић*, Позориште „Добрица Милутиновић“ у Сремској Митровици, од 30. новембра (још увек траје)
- Радионице: са децом са аутизмом и другим сметњама у развоју (са организацијом МОТО), 12, 19. и 26. септембра, 3, 10, 17, 24. и 31. октобра
- Оперски мастер-клас маестра Србољуба Динића (са организацијом МОТО), 11–16. октобра
- Изложба: *Достојевски на сцени Народног позоришта у Београду до 1941. године*, у Руском дому у Београду, отварање 30. новембра
- Предавање: о историјату зграде Народног позоришта у Београду ђацима Филолошке гимназије у Београду, 9. децембра

Стручна усавршавања

Радници Музеја су се и током 2021. године стручно усавршавали:

- стечено звање музејски саветник
- стечено звање виши кустос
- положен стручни испит из библиотекарства
- похађање курса и добијање лиценце за Употребу програмске опреме COBISS3 / преузимање записа и фонд
- вебинар „Обрада скениране библиотечке грађе у програму scantailor у организацији Библиотекарског друштва Србије

- правна и економска служба редовно похађају све семинара везане за увођење јединственог информационог систем за централизован обрачун зарада у јавном сектору ИСКРА који је покренуло Министарство финансија РС.

Стручњаци Музеја учествују у раду стручних организација (ИСОМ; Музејско друштво Србије – подружница музејских библиотекара; Библиотекарско друштво Србије – Секција специјалних библиотека...)

Сви запослени Музеја, након више година заједничког рада, чине уигран и успешан тим који захваљујући ентузијазму, стручности и посвећености послу успешно реализује све задатке и савладава изазове ситуација као што је пандемија и радови на санацији. Музеј је током 2021. године, кроз све видове делатности, изложбenu, издавачку, дигитализацију музејске грађе, међуинституционалну и међународну сарадњу, ангажовање на друштвеним мрежама – културно наслеђе из области позоришне уметности од значаја за Републику Србију чинио доступним свим заинтересованим истраживачима и посетиоцима изложби када је то било могуће.

Директорка

Весна Буројевић